

Pētnieki: Uzlabojoties skolēnu uzvedībai, samazinās nepietiekamu vērtējumu skaits skolās

29.11.2013 Rīgā diskusiju forumā piedalījās projekta koordinatore Daina Ābele un projektā iesaistītās O. Kalpaka Rudbāržu pamatskolas APU komandas daži dalībnieki – Dz. Srauts, D. Trukšāne, I. Labunska un iepazīnās ar projekta izvērtējumu, kurš bija balstīts uz savāktajiem statistikas datiem par projekta pirmajā kārtā iesaistītajām 25 skolām, kuru skaitā ir arī Skrundas novada Nīkrāces pamatskola. Apkopojot Latvijas Universitātes īstenotās atbalsta programmas un sistemātiskās pieejas sociālās atstumtības mazināšanai ieviešanas rezultātus, pētnieki secinājuši, ka, uzlabojoties skolēnu uzvedībai, samazinās nepietiekamu vērtējumu skaits skolās. Pētījums atklāja, ka projekta skolās uzlabojās attiecības starp skolotājiem un skolēniem, skolēnu vidū, skolas pedagogu vidū un uzlabojas sadarbība ar tehniskajiem darbiniekiem, tādējādi pozitīvi ietekmējot visas skolas emocionālo klimatu, pašu skolēnu un skolotāju labizjūtu. „Pētījums kopumā apliecinājis, ka, 25 skolās un 15 pašvaldībās, ieviešot atbalsta programmu un izveidojot sistēmisku pieeju sociālās atstumtības mazināšanai, samazinās skolēnu skaits, kas paliek otro gadu tajā pašā klasē, samazinās skolēnu nepietiekamu vērtējumu skaits un samazinās neattaisnoti kavēto stundu skaits. Lai gan nav viennozīmīgi iespējams apgalvot, ka vienīgais pozitīvais faktors, kas ietekmējis šādas izmaiņas, bijusi atbalsta programmas, taču tās kopumā ir pozitīvas tendences, īpaši fakts, ka projekta skolās ir samazinājies skolēnu skaits, kam ir nepietiekams vērtējums,” norāda Latvijas Universitātes docenta un projekta satura koordinatore Dr.

paed. Dita Nīmante. Savukārt Latvijas Universitātes docente projekta sadarbības koordinatore Dr. paed. Linda Daniela secināja, ka projekta skolās salīdzinājumā ar kontrolskolām skolotāji vairāk iedrošina un slavē skolēnus, veicinot skolēnu pozitīvo uzvedību. Kā apliecina dati, tad tas ir ietekmējis skolēnu sekmju paaugstināšanos. Svarīgs ir arī fakts, ka projekta skolās skolotāji zina, kā secīgi jārikojas uzvedības problēmu gadījumos un skolotāji gatavi paši risināt dažādas uzvedības problēmas, iesaistot citus skolas darbiniekus tikai galēji sarežģītos un ārkārtas gadījumos. Secīgās skolotāju darbības rezultātā ir mazinājušās vardarbības izpausmes skolēnu uzvedībā. Salīdzinājumam kontrolskolās skolotāji salīdzinoši biežāk uzvedības problēmu risināšanā iesaista skolas administrāciju, mazāk uzņemoties atbildību par skolēnu uzvedības problēmu risināšanu. Latvijas Universitātes psiholoģe Dr. Anda Upmane uzsvēra, ka vecāku un pedagogu skatījumā projekta skolās ir uzlabojušās skolēnu pašregulācijas spējas. Vecāku skatījumā arī viņu bērnu empātijas spējas ir paaugstinājušās. Tas nozīmē, ka skolēni, piedaloties programmā, ir apguvuši uzvedības pašregulācijas prasmes – māk sociāli pieņemtami paust savas emocijas, tai skaitā dusmas un prieku. Skolēni labāk prot iejusties cita cilvēka jūtās un situācijās. Dr. paed. Linda Daniela, novērtējot programmas ieviešanas rezultātus, secina, lai gan pēc pedagoģiskās intervences ātru rezultātu nevar gaidīt, jo programma tiek īstenota tikai vienu mācību gadu, tomēr kopumā programma ir šajā īsajā laika sprīdī atklājusi pozitīvas tendences dažādos aktuālos skolu dzīves aspektos. Pētījuma dati liecina, ka lielākā daļa (78%) pedagogu pozitīvi vērtē programmas darbību, kas apliecina, ka viņi novērtē programmas pozitīvo ietekmi skolās. Projekta vadītāja un Latvijas Universitātes eksperte Dr.sc.administr. Gunta Kraģe apliecina, ka ir sagatavoti labi instrumenti sistēmiskai pārmaiņu ieviešanai izglītībā, kur izglītībā iesaistītajiem mainītu attieksmi, domāšanu, rīcību. Mērījumi atklāj, kā atbalsta programmas aktivitātes veicinājušas skolēnu un skolotāju kopīgu izpratni par drošību, cieņu un atbildību, kas veicinājusi piesaisti skolai. Aprobētā atbalsta programma skolām, e-vides iespējas, sistēmiska un sistemātiska sadarbība starp visiem izglītības sistēmā iesaistītajiem pašvaldības un valsts līmenī, spēj veidot pozitīvu un veiksmīgu skolas vidi, skolas kultūru, kurā skolas pedagogi un tehniskais personāls, skolēni, vecāki un citi izglītības sistēmā iesaistītie virzās uz kopīgu mērķi, labāku skolu ikvienam, preventīvi ieguldot darbu jaunā paaudzē, Latvijas sabiedrības attīstībā kopumā. Pagājušā gadā 25 izglītības iestādēs piecpadsmit Latvijas pašvaldībās bija uzsākta atbalsta programmas sistēmiskai sociālās atstumtības mazināšanai ieviešana. Programmas īstenošanā 2012./2013. mācību gadā iesaistījās 944 pedagogi, 469 tehniskie darbinieki, 99 atbalsta personāla darbinieki, 103 skolu administrācijas pārstāvji, 7884 skolēni un viņu vecāki, kā arī 15 pašvaldību 90 starpinstitucionālās sadarbības vienību dalībnieki. Lai izvērtētu sociālās atstumtības mazināšanas programmas ieviešanas rezultātus, pētnieku grupa, kuru vidū ir Latvijas Universitātes pētnieki Dr. Maija Kokare, Dr. Anda Upmane un Dr. Rūdolfs Kalvāns, no 2012. gadam līdz 2013. gadam īstenoja efektivitātes pētījumu. Skolās tika īstenotas vairākas savstarpēji saistītas apakšprogrammas: „Atbalsts pozitīvai uzvedībai” (APU), kuras mērķi bija veicināt pozitīvu uzvedību skolā un mazināt uzvedības pārkāpumus skolā; „Sociāli emocionālā audzināšana” (SEA), kuras mērķis bija attīstīt skolēnu emocionālo inteligenci; „Vienaudžu mācīšanās lasītprasmes apguvei” (VIMALA), kuras mērķis bija veicināt skolēnu lasītprasmi un sadarbību;

„Vecāku kompetences pilnveide skolēnu izglītības ieguves atbalstam” (VeIP), kuras mērķis bija izglītēt vecākus par iespējām atbalstīt savus bērnus un skolu; „Karjeras atbalsts” (KA), kuras mērķis bija veicināt skolēnu karjeras izvēli; „Lakstīgala”, kuras mērķis bija pilnveidot bērnu dzīvesprasmes. Skolās ieviesa elektronisko sistēmu informācijas apmaiņai starp skolu un pašvaldības institūcijām, skolēnu uzvedības datu uzskaiti. Pašvaldībās tika attīstīta starpinstitucionālā sadarbība, nodibinot starpinstitucionālās sadarbības vienības, kas atbalstīja skolas nopietnāko problēmgadījumu risināšanā. **Par projektu** Projekta „Atbalsta programmu izstrāde un īstenošana sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu atbalsta sistēmas izveidei” realizācija notiek Eiropas Sociālā fonda apakšaktivitātē 1.2.2.4.1. „Iekļaujošas izglītības un sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu atbalsta sistēmas izveide, nepieciešamā personāla sagatavošana, nodrošināšana un kompetences paaugstināšana”. Latvijas Universitāte īsteno projektu sadarbībā ar sešām Latvijas augstskolām, 15 pašvaldībām, 39 izglītības iestādēm, piecām nevalstiskajām organizācijām un IZM Valsts izglītības un saturs centru. Projekta sadarbības partneri ir augstākās izglītības iestādes: Liepājas Universitāte, Rēzeknes Augstskola, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija, Daugavpils Universitāte, Rīgas Pedagoģijas izglītības vadības akadēmija, Latvijas Kristīgā akadēmija; pašvaldības: Rīgas pilsētas pašvaldība, Iecavas novada pašvaldība, Jelgavas novada pašvaldība, Valmieras pilsētas pašvaldība, Smiltenes novada pašvaldība, Garkalnes novada pašvaldība, Rēzeknes novada pašvaldība, Krāslavas novada pašvaldība, Preiļu novada pašvaldība, Rēzeknes pilsētas pašvaldība, Aglonas novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Skrundas novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība; nevalstiskās organizācijas: Biedrība Latvijas Vecāku apvienība „Vecāki izglītībai, sadarbībai, izaugsmei”, Latvijas Sociālo pedagogu asociācija, Latvijas Skolu psihologu asociācija, Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija “SUSTENTO”, Latvijas bērnu psihiatru asociācija; IZM Valsts izglītības saturs centrs. **IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ** Projekta īstenošanas laiks no 2011. gada 3. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim. Plašāka informācija par projekta aktualitātēm: www.atbalsts.lu.lv. Informāciju sagatavoja: Kitija Balcare, projekta komunikācijas konsultante